

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2577 Sayılı “İdari Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin”

Kanun teklifim genel gerekçe ve madde gerekçeleri ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Orhan ERASLAN

Niğde Milletvekili

2. Abdurrezzak ERTEN	İzmir Milletvekili
3. Özlem ÇERÇİOĞLU	Aydın Milletvekili
4. Hüseyin EKMEKÇİOĞLU	Antalya Milletvekili
5. Erdal KARADEMİR	İzmir Milletvekili
6. Mehmet PARLAKYİĞİT	Kahramanmaraş Milletvekili
7. Ersoy BULUT	Mersin Milletvekili
8. Erol TINASTEPE	Erzincan Milletvekili
9. Ahmet YILMAZKAYA	Gaziantep Milletvekili
10. M. Mesut ÖZAKCAN	Aydın Milletvekili
11. Kemal SAĞ	Adana Milletvekili
12. Uğur AKSÖZ	Adana Milletvekili
13. Mehmet TOMANBAY	Ankara Milletvekili
14. Feridun AYVAZOĞLU	Çorum Milletvekili
15. Muharrem KILIÇ	Malatya Milletvekili
16. R. Kerim ÖZKAN	Burdur Milletvekili
17. Mustafa ÖZYURT	Bursa Milletvekili
18. Osman KAPTAN	Antalya Milletvekili
19. M. Vedat MELİK	Şanlıurfa Milletvekili
20. Vahit ÇEKMEZ	Mersin Milletvekili
21. Tuncay ERCENK	Antalya Milletvekili
22. Canan ARITMAN	İzmir Milletvekili
23. N. Gaye ERBATUR	Adana Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere Anayasamızın 2.maddesinde “Türkiye Cumhuriyeti, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti” olarak tanımlanmıştır. Anayasamızın 7., 8. ve 9. maddeleri de yasama, yürütme ve yargı erklerini birbirinden ayırmıştır.

Anayasamızın 138.maddesinin son fıkrasında ise “Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez” şeklinde hüküm yer almaktadır.

Bununla birlikte, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasında da benzer hüküm bulunmaktadır. Söz konusu yasanın 28.maddesinde, “Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye ve eylemde bulunmaya mecburdur” denilmektedir.

Anayasa ve yasalarımızın bu emredici ve bağlayıcı hükümlerine karşın, İdarenin yargı kararlarını yerine getirmedeği bilinen bir gerçektir. Ülkemizde İdari yargı kararlarına uymamak neredeyse bir kural halini almıştır. En küçük idari birimden, genel müdürlükler ve bakanlıklara kadar olan makamlardaki pek çok kamu yöneticisi, idari yargı kararlarını yerine getirmemektedir. Yargı kararları ya hiç uygulanmamakta yada hile yoluna gidilerek şeklen uygulanmaktadır. Bu şekilde uygulanmayan yargı kararları sayısız düzeye çıkmıştır.

Yargı kararlarına uymayan kamu görevlilerini, bu eylemlerinden ötürü yargılayabilmek ise Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerin Yargılanması Hakkında Kanun nedeniyle çoğu kez mümkün olamamaktadır.

Öte yandan ilgili yasa hükümleri, idari yetkililerin bu davranışlarına karşın yeterli ve caydırıcı hükümler taşımamaktadır. Bu eksiklik uygulamada yargı kararları ile giderilmeye çalışılmakta; yargı kararlarını kasten uygulamayan kamu görevlileri TCK’nun 230., 240. ve 228. maddelerinden yargılanmaktadır. Bu maddeler, 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası öngörmektedir.

Yargı kararlarına öncelikle uyması beklenen idarenin buna uymamasının toplumda bir güven eksikliğine yol açacağı ortadadır. Ayrıca yargı kararlarına uyulmaması hukuk devletinin gerekleriyle bağdaşmamaktadır. Bu nedenle İdari Yargılama Usul Kanununun 28.maddesine 6.fıkradan sonra gelmek üzere bir 7.fıkra eklenerek, yargı kararlarını uygulamayan kamu görevlisine cezai sorumluluk da getirilmektedir. Böylece Anayasa ve yasal hükümlerin daha

uygulanabilir olması sağlanacak; bir yandan da yargı kararlarına uyulmamasından ötürü yeni davalar açılmasının önüne geçilecektir.

Öte yandan yargı kararlarının uygulanmamasından dolayı mahkum olunan tazminatlar, çoğu kez idarenin üzerinde kalmakta, yargı kararını uygulamayan kamu görevlisine yasadaki hükme rağmen rücu edilmemektedir. Bu durumda da çok ağır bir hukuk ihlali söz konusudur. Kamu görevlilerinin çoğu kez keyfi ve hukuka aykırı olarak yargı kararlarını uygulamamaları nedeniyle, vatandaşın vergileriyle oluşturulan kamu kaynakları israf edilmekte ve idare zarar görmektedir.

Oysa tazminatlar, yargı kararlarını uygulamayan kamu görevlisinden başka bir hükme gerek kalmaksızın tahsil edilebilse; büyük ölçüde kamu görevlilerinin keyfi ve hukuka aykırı davranışları önlenmiş olacaktır. Yargı kararlarını uygulamamakta ısrar eden, kamu görevlisi hiçbir zarara uğramamakta, bu kararları nedeniyle adeta sınırsız bir sorumsuzluk içerisinde bulunmaktadır. Bu durum, hukuk devletinin gerekleriyle bağdaşmamaktadır.

Kamu görevlilerinin yargı kararlarına keyfi olarak uymamalarının zararını, devletin çekmesini önlemek amacıyla İdari Yargılama Usulü Kanununun 28.maddesinin 3.fıkrası değiştirilerek, buraya yargı kararlarının uygulanmaması nedeniyle idare aleyhine hükmolunan maddi ve manevi tazminatların idarece hak sahibine ödendiği tarihten itibaren, ödenen tutarın tüm faiz ve giderleriyle başkaca bir işleme gerek kalmaksızın, yargı kararını yerine getirmeyen kişi yada kişilerden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre müstereken ve müteselsilen tahsil olunması düşünülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1: Bu madde ile, yargı kararlarına uyulmaması sebebiyle idare aleyhine hükmolunan maddi ve manevi tazminatların hak sahibine ödendikten sonra, idarece ödenen tazminat ve yargılama giderlerinin faiziyle birlikte, yargı kararlarına uymayan yada yargı kararlarını uygulamayan, kişi yada kişilerden başkaca hiçbir hükme, hiçbir işleme gerek kalmaksızın, tahsil edilmesi düzenlenmiştir. Bu şekilde kamu görevlilerinin, yargı kararlarına keyfi olarak uymamasının önüne geçilmek istenilmiştir. Yargı kararlarına uymama sebebiyle, idare aleyhine hükmolunan maddi ve manevi tazminatlar devletçe hak sahibine ödendiği için, her ne kadar yasada tazminata sebep olan kişilere rücu edileceği yazılsa da rücu sürecinin şimdiye kadar işletildiğine pek rastlanılamamıştır. Çünkü, yargı kararlarına uymayan kamu görevlileri rücu içinde karar verecek mercilerdir. Bu nedenle kamu görevlilerinin yargı kararlarını uygulamamaları sonucu, kendilerinin hiçbir zarara uğramadıkları açıktır. Bu durumda, keyfi davranışla hukuk devletinin gereğine aykırı olarak yargı kararlarına uyulmamaktadır. Bu davranışlara karşı caydırıcı yaptırım olması için bu madde düzenlenmiştir.

Madde 2: Bu madde ile de, yukarıdaki maddede de açıklandığı gibi yargı kararlarını keyfi olarak yerine getirmeyen kişilerin bu hukuka aykırı davranışlarından caydırmak için düzenlenmiştir. Yargı kararlarını uygulamayan kamu görevlilerine hapis cezası yaptırımını getirilmektedir. Ayrıca, verilecek hapis cezasının paraya çevrilememesi, ertelenememesi ve güvenlik tedbirlerinden birine dönüştürülememesi de düzenlenmiştir. Bu suçtan dolayı, yapılacak soruşturmalarda; Memurların ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı da hüküm altına alınmıştır. Bu maddenin de amacı, hukuk devletinin gereklerine uygun olarak, yargı kararlarının uygulanmasını sağlamaktır. Yargı kararlarına uymayan kamu görevlilerine karşı etkin bir biçimde önlemler almaktır.

Madde 3: Bu madde yürürlük maddesidir.

Madde 4: Bu madde yürütme maddesidir.

İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

Madde 1: 6.1.1982 gün ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 28.maddesinin (3) nolu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ 3.a) Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilir.

b)İdare aleyhine hükmolunan maddi ve manevi tazminat idarece hak sahibine ödendikten sonra, başkaca hiçbir hükme, hiçbir işleme gerek kalmaksızın idarece ödenen tazminat, masrafları ve faiziyle birlikte mahkeme kararına uymayan kişi yada kişilerden Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre müştereken ve müteselsilen tahsil edilir.

c)Mahkeme kararına uymayan kamu görevlilerinin, genel hükümlere göre birbirlerine rücu etme hakları saklıdır.”

Madde 2: 6.1.1982 gün ve 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu 28.maddesine (6) nolu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki (7) nolu fıkra eklenmiştir.

“ 7. a) Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarını otuz gün içinde yerine getirmeyen kamu görevlisi yada kamu görevlileri uygulamadıkları her karar için ayrı ayrı bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

b) Bu sebeple verilen hapis cezaları hiçbir şekilde paraya çevrilemez, ertelenemez, güvenlik tedbirlerinden birine çevrilemez.

c) Bu suçtan dolayı yapılacak soruşturmalarda Memurların ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.”

Madde 3: Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4: Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

